

Bütün kervanlar yolda düzölmek zorunda mı?

Göçebe ve savaşçı toplum geleneğimizden kalan önemli zafiyetlerimizden birisi de “kervan yolda düzölür” felsefemizdir! Bu tavrın hızlı ve pratik sonuç alma gibi faydalarını görsek de karşımıza çıkardığı yüksek maliyetli faturalardan ve zararlı yan etkilerinden bir türlü kurtulamıyoruz! Planlı ve sistemli çalışma esas olmayınca kurulan sistemler aptal ve iğreti oldu. Akıllı ve becerikli yöneticiler ile günü kurtarmak, her zaman kriz yönetimi mantığıyla çalışmak esas yapıldı. Bizde sistem aptal, yöneticiler akıllı olduğu için dünya çapında çok meşhur ve becerikli yöneticiler yetiştiriyoruz.

Planlı çalışmayı hiç sevmiyoruz! Kazara plan yaparak başladığımız işlerin hemen hepsi, asıl planın dışına taşarak fazla veya eksik bitiyor! Hiç bir kamu binası plan ve projesine sadık kalarak kullanılmıyor! Mutlaka bir tadilat, değişiklik, ilaveler yapıyoruz! Çünkü ya planlarımız gerçek hayattan kopuk fantezilerle yapılıyor veya kendini bulunmaz hint kumaşı gibi gören yöneticilerimiz bu planları asla beğenmiyor, mutlaka bir düzenleme yaparak adeta kendi imzalarını koymak zorunda hissediyorlar. Zaten Devlet Planlama Teşkilatını da artık daha iyisini yapacağız, Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları süper uzmanlık ve planlama kurumları olacak diye kapattık. Ama şimdi ne süper kurumsal yapılarımızdan Devlet Planlama Teşkilatı kaldı, ne de faal ve fonksiyonel çalışan CB Politika Kurullarımız oldu! Varlığı sadece atama kararnamelerinde görölen, CB web sitesinde bile esamisi okunmayan bu kurullardan hayır mı gelir?

Gelişmiş ölkelerde kentleşmeye açılan bölgeler önce çok ayrıntılı planlanır, arazi yapısına uygun inşaat sistemleri ve sınırları tanımlanır, altyapı sistemleri kurgulanır, parselasyon, su, elektrik, doğalgaz gibi kaynaklar hazırlanır, geriye sadece oturulacak evlerin ve diğer yapıların inşası kalacak şekilde hazırlanır. O yüzden şehir ve sokakları cetvelle çizilmiş gibi düzgün, simetrik, bina yapılarını

benzer görürsünüz. Türkiye’de özellikle büyük şehirler önce kamu arazilerinin işgali, kaçak yapılaşma ile başlar. Sonra yol, su, elektrik gibi hizmetler gelir. Tapu ve şehir planlama gibi kılıfına uydurmaya yönelik resmi işlemler de zaman içinde af ve hafif cezalarla tamamlanır. Gezip gördüğüm, içinde yaşadığım şehirler içinde en düzgün olanı Erzincan’dı. Orası da 1939 depreminde neredeyse tamamen yıkılan şehrin, ovalık alandan dağların yamacına doğru planlı şekilde taşınmasıyla oluştuğundan, gayet güzel ve simetrik bir şehir olmuştu.

Kervanı yolda düzerken mahvettiğimiz eğitim sistemsizliği; mezun, öğretmen ve akademisyen facialarımız:

Kervan yolda düzülür dedik ve bir sürü yere okul ve üniversite açtık. Ama okullara öğretmen, üniversitelere akademisyen desteğini zamanında veremedik. Bir anda yükselen derslik ve öğretmen ihtiyacını gidermek için, önce aday havuzunu doldurmamız gerekti. Sonra aşırı mezun sayısından şişen havuzu kolayca eritemedik. Çünkü bütçe kısıtları elimizi kolumuzu bağlıyordu. Bu yüzden sınırlı sayıda öğretmen atamasına yöneldik. Ama, çok acil öğretmen ihtiyacımız da vardı. Memleketin bazı yerlerine kadro ataması ilan edilse bile taliplisi çıkmıyordu. Bazı branşlarda ise Devlet tarafından yeterli sayıda kadro alımı ilan edilmiyordu.

Türk Milletinin ve yöneticilerinin kriz yönetim becerisi, ücretli öğretmenlik ucubesini üretti. Okulunda boş ders olmasını istemeyen müdür ve ilçe milli eğitim müdürleri bir çözüm bulmak zorundaydı. Mevcut yetkilerini kullanarak öğretmen atamalarını by-pass yaptılar. Kölelik gibi ağır şartlarda, son zamlarla 40 TL’ye yükselen saatlik ders ücretiyle, adeta kaçak öğretmen istihdamını çıkardılar! Okulların öğretmen ihtiyacı vaktinde giderilemeyince, acil ihtiyaç için kullanılan bu yol neredeyse standart öğretmen istihdamına döndü! Ücretli öğretmen sayısının son 20 yıl içinde 100 bine ulaştığı söyleniyor! Milli Eğitim Bakanlığı bu rezalet gibi tabloda utanıyor olacak ki, yıllık istatistik raporlarında bile ücretli öğretmenlerden hiç söz etmiyor!

Bu işe çaresizlikten ve alternatifsizlikten razı olan ücretli öğretmenler iki kısımdı. Bir tarafı, deli gibi KPSS çalıştığı halde ya kontenjan darlığından veya yüksek puan rekabeti yüzünden atanamayan, her yönüyle yetişmiş ehliyet ve liyakat sahibi öğretmen adaylarıydı. Diğer tarafı ise, daha iyi şartlarda iş bulamadığı için ve öğretmen olarak çalışmanın prestij cazibesi nedeniyle, farklı alanlarda lisans veya ön lisanslarına yani öğretmenliğe uygunsuzluklarına rağmen görev alan gençlerimizdi. Çünkü liyakatli olan öğretmenlerin atandığında dahi gitmeyi istemedikleri kadar zor ve uzak coğrafyalarda çalışmaya razı oldular.

Şimdi önümüzde devasa bir öğretmen problemi var! Sistemsiz günübirlik tavırlarımız bu hale getirdi. Kamuda yaklaşık 1 milyon kadrolu öğretmen var. Halen öğretmen açığının yaklaşık 250 bin olduğu söyleniyor. 10 bin civarı atamaya elverişli yaklaşık 100 bin ücretli öğretmenin görevde olduğu söyleniyor. Yani, eğitim ordumuzun yüzde 10 kadarı son derece yetersiz ücretli, sosyal güvencesiz, mutsuz ve huzursuz bırakılan neferlerden oluşuyor. Dışarıda ise KPSS ataması bekleyen yüzbinlerce mezun gencimiz var! Umutları giderek tükenen, maddi ve manevi ızdırap yaşayan, hayata küsen, kendilerini sınıfta hayal ederken, market kasiyerliğinde, taksi şoförlüğünde, inşaat işçiliğinde veya çiftçilikte bulan, ataması yapılmadığı için kısmeti de kapanan ve çoğu kez evlenemeyen gençlerimiz var! Onlar bir taraftan çaresizce atama müjdesi beklerken, diğer taraftan çok kötü şartlarda öğretmenlik yapmak zorunda kalan ama çocuklarımıza yansıtmamak için olağanüstü çaba gösteren,

milli eğitimde beceriksizliğimizi kapatan ücretli öğretmenlere dış bileyecek kadar sınırları gergin ve yıpranmış durumdalar. Hangilerinden vaz geçelim? Çocuklarımızı sahipsiz bırakmayan, onları yetiştirmek için harçlıktan beter ücretlere talim eden, yeterli sosyal ve ekonomik güvenceden mahrum kalan ücretli öğretmenlerimizden mi, yoksa binbir umut ve çile ile okuyan, başarıyla bitirdiği okulu yetmezmiş gibi adeta umut doğrama tezgahına dönüşen KPSS sınavlarında tarumar olan öğretmen adayı gençlerimizden mi? Hepsi de bizim gencimiz, hepsi de kıymetli, hepsi de güzel bir hayata layık üretken nesillerimizdir!

Eğitim sistemimiz nesil ve değerler öğütme makinesine döndü! Asla milli eğitim veremeyen, sistemsiz bütünlüğü kalmayan, eğitimi de sağlıklı yapamayan bir sistemsizlik içinde kaybolduk! Öğrencileri bilgi ve beceri alanlarına uygun ayırıştırma, meslek edindirme, güçlendirme ve kadim değerlerimizi yükleyerek yaşatma fonksiyonu neredeyse sıfıra inmiş bir yapıdan söz ediyoruz. Bütün çocukları üniversite okumak zorunda hissettiren, sıfır puan çekse bile üniversite yolunu ardına kadar açan bu yapı, sorunları sadece 22-23 yaşına kadar öteleme görevini üstleniyor. Her yıl yüzbinlerce mezun gencimiz işsiz ve umutsuz nesiller havuzuna dökülerek çırpınıyor. Gençler arasında intihar oranı giderek yükseliyor! Hemen her şeyi üniversite boyutunda düşünerek meslek eğitimi ve genç yaşta girişimcilik gibi yeteneklerini elbirliğiyle boğduk!

KPSS sınavlarında umutlarını doğradığımız yetmezmiş gibi, yıllarca okuduktan sonra atanma hayaliyle avunan gençlerimizin önüne bir de 35 yaş sınırı çıkardık! Geçmişte şaibeli sınavların iptal edilmesi, kadro alımlarının geciktirilmesi, sınırlı sayıda açılan kadrolara torpilli mülakatlarla birilerinin yerleştirilmesi sonucu, beklemek zorunda kalan gençlerimiz zaman kaybetti ve yaşları ilerledi. Anayasamızda olmayan yaş engelleriyle daha çalışmadan emekliye ayrıldılar! Devlette sistem yaklaşımı bozulunca böyle garabetler oluyor işte. Hem emeklilik yaşını 65'e çıkarmak hem de 35 yaştan ilerisini ne kamuda ne de özel sektörde istihdamdan kaçınmak nasıl bir mantığın tezahürüdür? Kamuda KPSS A ve B mesleklerinde 35 yaş sınırı konulması haksız ve mantıksız bir uygulamadır. Sistem nazarıyla bakıldığında tüm kuralların uyumlu olması, böyle çelişen uygulamaların kaldırılması gereklidir.

Hemen her şehre birer üniversite kurduk. Niyet çok güzel, çabalar da takdire şayandı. Sonra giderek yükselen nitelikli akademisyen ihtiyacını fark ettik. Bazı alanlarda ciddi eksikler gördük. Yine pratik ve iş bitiren zekasıyla büyüklerimiz güzel bir çözüm buldu. En çok ihtiyaç duyulan 100 alanda 2000 gencimize YÖK bursuyla doktora yaptıralım, yüksek kalitede yetişsinler, ciddi sayıda yayınlar yapsınlar ve program sonunda hem üniversitelerde hem de endüstride istihdam edelim dedik. Projeyi duyurduk, gençleri heveslendirdik, bütçeler ayırıp harcadık, istihdam garantili gibi reklamını yaptık ve uyguladık. Sonra projenin kurucusu ve yöneticisi YÖK Başkanı başka bir göreve geçince, klasik bürokrat kaprisiyle yeni YÖK Başkanının 100/2000 projesini ve sonradan artarak geldiği rakamla 5000 gencimizin geleceğini adeta çöpe attık. Üniversitelerimiz yüksek nitelikli akademisyenlerden, gençlerimiz başarılı bir gelecekte mahrum bırakıldılar! Kendi elimizle doktoralı işsizler ordusu kurmayı başardık! Çünkü bizde sistem yok! Sistemsizlik veya sistemlerde devamsızlık sistemi var!

Şehirlerimizi başıboş köpek terörüne teslim eden sistematik beceriksizliğimiz:

Kadim medeniyetimiz boyunca, köpeklerin varlığı, hayatımızdaki yeri ve fonksiyonu hep belirli olmuştu. Mal, mülk ve arazilerin korunmasında, çiftlik hayvanlarının beslenmesinde yardımcı

canlılar ve duygusal bağ kurabildiğimiz sadık dostlarımızdı. Kırsal bölgede yoğun ve bazen zaruri ihtiyaç halindeyken şehirleşmeye başladıkça diğer çiftlik hayvanları gibi hayatımızdan ayrılmaları gerekti. Şehirlerde ihtiyaç fazlası köpekler başıboş ve belirli köşe başlarında yaşamaya başladılar. Yerel halkın yardımı ve desteğiyle idare ettiler. Başıboş köpek sayısı insanları rahatsız eden boyutlara geldiğinde, saldırı ve hastalık olayları yaşandığında zabıta gibi görevliler tarafından müdahale edilerek genelde sayıca sınırlı tutuldular.

Avrupa Birliğine üyelik ve uyumlandırma çalışmaları kapsamında, 2003 yılında Avrupa Ev Hayvanlarını Koruma Sözleşmesini imzaladık. Bu sözleşme ile evcil hayvanların her yönüyle değerlendirilip en iyi refah şartlarının sağlanması istenmekle birlikte, başıboş evcil hayvanların sayıca kontrol edilmeleri için resmi makamlarca yapılması gerektiğinde itlaf metotları dahi tanımlanmış ve daha önce kullanılabilen zehirleme gibi acı ve ızdırap veren kontrol yöntemleri yasaklanmıştır.

2004 yılına kadar, başıboş köpeklerin sayısı belediyeler tarafından gerektiğinde itlaf ile kontrol altında tutuluyor ve çeteleşip hem insanlara hem de diğer hayvanlara saldırımları önleniyordu. AB ile uyum kapsamında biz de 5199 sayılı Hayvanları Koruma Yasasını çıkardık. Ama yasa yapılırken Sayın Vekillerimiz feci şekilde yanıldılar veya art niyetli kulis çalışmaları ile kandırıldılar! Kanunu yaparken rehber metin olarak 2003 yılında imzaladığımız Avrupa Sözleşmesini referans almaları gerekiyordu. Ancak kanunun gerekçesinde bu sözleşmeden hiç bahsetmediler! Onun yerine sahte olduğu tescilli bir sözde UNESCO Beyannamesini esas aldılar. UNESCO'nun böyle bir beyannamesi yoktu! Bu sahte beyanname yüzünden hayvanları insanla eşdeğer gösteren hak terimi de gerekçede kullanıldı. Kanunda kurulması gereken insan sağlığını ve güvenliğini de koruma dengesi bozuldu. Halbuki Avrupa Sözleşmesi hayvanların koruması ve refahı için yapılmıştı, hayvanların hakları değil refahı olurdu! Hak ifadesi insanlara özel sorumluluklar ve görevlerle beraber gelen özel bir hukuksal kavramdı.

/GENEL GEREKÇE

Ülkemizde çevrenin korunması ile ilgili 2872 sayılı Çevre Kanunu çerçevesinde tür koruması, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu çerçevesinde de alan koruması şeklinde hayvan varlığımızın korunmasına çalışılmaktadır ve bu kapsama bilhassa nesli tükenmekte olan hayvanlarımız girmektedir. Ancak, dünya artık toplumsal, ahlaki ve vicdani açıdan, hayvan varlığının, canlı olarak değerlendirildiği bir perspektifle tüm hayvanların yaşamlarının güvence altına alınması yolunda önemli mesafeler katetmeye başlamıştır. Bu çerçevede 15 Ekim 1978 tarihinde Paris'te UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü) merkezinde yayınlanan "Hayvan Hakları Evrensel Beyannamesi" kabul edilmiştir. Katılmaya hazırlandığımız Avrupa Topluluğu üye ülkeleri ise, adı geçen Beyannamenin 14 üncü maddesi gereğince ülkelerinde hayvanları koruma açısından önemli adımlar atmışlardır.

Yapılan bir başka vahim hata da aynı kanunun gerekçesinde Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün başıboş hayvanları ASLA öldürtmediği şeklinde yalan bir ifadenin yer almasıydı!

Büyük Atatürk de sahipsiz hayvanları korumuş, bu hayvanları asla öldürtmeden Hayvanları Koruma Cemiyetine teslim ettirmiş ve bunların bakımını yaptırdıktan sonra isteyenlere dağıttırmıştır.

Halbuki 1932 yılında Türkiye çapında sıkça görülmeye başlanan kuduz vakaları (tıpkı günümüzde olduğu gibi) üzerine Resmi Gazete'de özel "Köpeklerle karşı ittihaz edilecek tedbirler hakkında TAMİM" yayınlanmış, sahipsiz bütün başıboş köpeklerin ve sahipli de maskesiz (ağızlıksız) görülen bütün köpeklerin itlaf emri verilmiştir! 2004 yılına kadar belediyeler tarafından uygulanmaya devam edilen, zehirle veya gerekli görülürse kurşunla itlaf yöntemi önemle emredilmiş ve takibi istenmiştir.

TAMİM

Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâletinden :

Nº 359

Köpeklerle karşı ittihaz edilecek tedbirler hakkında

Muhtelif vilâyetlerimiz dahilinde kuduz şüpheli köpekler tarafından ısırılarak tedavihanelere sevk edilen eşhas adedinin çoğalmakta olduğu anlaşılmıştır. Sık sık tekerrur eden ve hemen bir çok mıntakalarımızda eksik olmiyan ısırik vak'alarının bu suretle tevalisi; köpeklerle karşı umumî bir mücadele yapılmasını istilzam edecek bir derecede ehemmiyet kesbeyle-

miş olduğundan keyfiyet hakkında bütün alâkadarların nazarı dikkatlerinin celbine lüzum hissedilmiştir. Muhtelif mıntakalar-dan alınan malûmata göre tedavihanelere sevk edilen eşhasın bir kısmı sahipsiz köpekler tarafından ısırılmış olmakla beraber bu şahısların en mühim kısmını sahipli köpekler tarafından ısırılanlar teşkil etmektedir. Binaenaleyh yapılacak mücadelenin sahipli sahipsiz bütün köpeklerle teşmili lâzımgelmektedir.

Yapılacak mücadelede şu esaslar takip edilecektir.

1 — Sahipsiz olan bütün köpekler itlaf edilecektir.

Sayfa : 1554

(Resmî Gazete)

13 HAZİRAN 1932

2 — Şehir ve kasabalar dahilinde beslenen sahipli köpekler; hiç bir suretle başı boş olarak mahalle aralarında, çarşı ve pazarda dolaştırılmıyacaktır. Dolaştırmak isteyenler hayvanın ısırmasına mahal bırakmamak üzere ağız ve burnuna birer maske takmıya mecbur tutulacaktır. Bu hususun şehir ve kasabalar dahilinde belediyeler tarafından neşir ve ilân ile şiddetli murakabe edilmesi ve muhalif hareket edenler hakkında belediyece ceza tatbik edilmesi icabeder.

3 — Maskesiz görülecek köpeklerin itlaf edileceği de halka tefhim edilecek ve bunu müteakip maskesiz dolaştığı görülen köpekler itlaf edilecektir.

4 — Koylerde bulunan sahipli köpekler gündüzleri bir mahalde bağlı olarak bulundurulacak ve ancak geceleri bekçi-

lik işini görebilmeleri için serbest bırakılacaktır. Bu mecburiyet koy ihtiyar heyeti vasıtasile bütün köylülere tamim edilecek ve mecburiyete riayet etmiyenlerin köpekleri itlaf edilecektir.

Köpeklerin itlafında kullanılacak zehir masrafı şehir ve kasabalar belediyelerine aittir. Banunla beraber zaruret his edilecek olursa ve makamı vilâyetçe lüzum gösterilirse Vekâletimizce sari hastalıklar tahsisatından muavenette bulunulacaktır. Mahallince munasip görülen yerlerde başı boş köpeklerin kurşunla itlafı daha ameli olur. Tamim muhteviyatının dikkatle takip ve tatbiki esbabının temini ve vilâyet dahilinde bu hususta yapılan icraat hakkında Vekâlete peyderpey malûmat verilmesi ehemmiyetle rica olunur.

2003 yılında imzaladığımız Avrupa Evcil Hayvanları Koruma Sözleşmesinde zehirle itlaf yöntemi yasaklanmıştır. Bundan sonra 5996 sayılı kanunumuzda "Hayvan refahı / MADDE 9-(2) Hayvanların kesimi ve hastalık kontrolü amacıyla itlafı, hayvanlarda heyecan, acı ve ıstırap oluşturmaktan, uygun araçlar kullanılarak yerine getirilir." ifadesiyle genel çerçeve çizilmiştir. 3285 sayılı Kanuna dayalı olarak çıkarılan, daha sonra 3285 yürürlükten kaldırılarak 5996 sayılı kanuna bağlanan "Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliği" içinde hasta, zararlı ve tehlikeli hayvanların imhası, kuduz hastalığına yakalanan veya kuduz hayvanlarca ısırılan hayvanların 10 gün bekletildikten sonra

öldürülerek imhası gibi uygulama hükümleri tanımlanmıştır.

Belediyeler ve diğer kurumlarda gereken barınak, özel yaşam alanı vb. altyapı hazırlanmadan, Veteriner Hekim, veteriner sağlıkçı gibi uzman personel eksikleri giderilmeden, 2004 yılında sahte bir belge baz alınarak çıkarılan, insanların can ve mal güvenliğini yok sayan 5199 sayılı kanun ile sokaklarımızda başıboş köpek sorunu hızla büyümüştür. Tehlikeli sayılara ulaşan, kuduz, kist hidatik ve delibaş hastalıkları gibi öldürücü hastalıkları hem insanlara, hem de çiftlik hayvanlarına bulaştıran başıboş köpekler yüzünden, sadece son bir yılda en az 33 insanımız hayatını kaybetmiştir. Başıboş köpeklerin neden olduğu yüzlerce trafik kazasında yaşanan can ve mal kayıpları tahammül ötesidir! Çünkü sistemsiz ve hazırlıksız bir şekilde oldu bittiyle çıkarılan 5199 sayılı kanun uygulaması tam bir faciaya dönmüş ve belki de Cumhuriyet tarihinde ilk defa bir kanun bu kadar yoğun “katil yasa” eleştirisi almıştır. Teşkilatı hazırlanmayan, insan sağlığını ve güvenliğini yok sayan, düzmece bir beyanname üzerine tesis edilen bu kanundan milletimiz hayır görmemiş, 2021 yılında yapılan son düzenleme ile adeta garabetin üstüne tüy diken hükümler konulmuş, başıboş köpekleri tıpkı Hindistan gibi kutsal dokunulmaz varlıklara çevirmiştir.

Sonuç;

Sistemsiz ve üst/yan sistemlerle entegresiz yapılan her düzenleme ve uygulama birer hezimet ve israf kaynağına dönmüştür. Yukarıda sadece eğitim ve başıboş köpek sorununu örnek verdik. Bunlar gibi halkımızı sıkıntıya sokan ve kaynaklarımızı heba eden, haksız rantçı fırsatçılara meydan veren serbest piyasa, tarım politikaları, hileli ticari işlemler gibi çok sayıda konumuz var. Maksat hepsini sayıp dökmek değil, sistemsiz ve günü birlik çözüm kolaycılığının sonuçlarını farklı mecralardan göstererek bütüncül çözüm odaklı olmaya yöneltmektir. Mesela sağlıklı, kaliteli, ekonomik tarım ve gıda ürünlerine ulaşmak halkımız için temel haklardandır. İncir ve narenciye gibi ürünleri ancak ihracatta zararlı ilaç bulunmasıyla gümrüklerden geri dönünce bol ve ekonomik yiyerek sonrasında yaygın kanser ve diğer hastalıklarla acı faturalarını ödemekten korunabilmeliyiz!

Kurduğumuz aptal sistemlerin zarar ve ziyarı, akıllı yöneticilerimize rağmen halkımıza ve devletimize yansıyor! Eğitimden başlayarak, tüm yapıyı gözden geçirmenin ve insanlara bırakmadan akıllı sistematik tasarımlara yol vermenin vakti gelmedi mi?